

HÄLSA OCH SÄKERHET

INNEHÅLL

Hälsa och säkerhet

Radon

Buller

Skred, erosion, översvämning
och höga vattenstånd

Markföroreningar

Luftföroreningar

Skyddsavstånd till verksamheter

Transport av farligt gods

Elektriska och magnetiska fält

Algblomning

Avsaltat havsvatten

Marinanknutna verksamheter

Samhällsskydd och beredskap

Läsanvisning:

I avsnittet Hälsa och säkerhet redovisas aspekter på hälsa och miljö samt risk och sårbarhet baserat på förförskrifter och normer.

Hälsa och säkerhet

Värmdö har som kommun ett övergripande ansvar för att kommunen utvecklas med beaktande av krav på hänsyn till olika aspekter på hälsa och säkerhet. Kommunens bedömning är att den utveckling som skisseras i översiktsplanen uppfyller lagens krav på ett robust samhällsbyggande.

Generella mål

- ❖ Det ska vara hälsosamt, säkert och tryggt att bo, verka och leva i Värmdö.
- ❖ Tekniska system och kommunikationer ska vara robusta och säkra.
- ❖ Miljö- och riskfaktorer samt försiktighetsprincipen ska vara vägledande för planering och tillståndsgivning.

Rekommendationer

Under respektive underrubrik anges rekommendationer för kommunens fortsatta insatser.

Genomförande

Kommunen arbetar fortlöpande med hälsa och säkerhet i planering och daglig verksamhet. Rekommendationer inom respektive delområde kommer att läggas till grund för fortsatta insatser.

Kommunens bedömning

Genom att de mål och rekommendationer som föreslås följs i planering och tillståndsprövning bedömer kommunen att kraven på hälsa och säkerhet i plan- och bygglagen beaktas.

Radon

Radon kan finnas i äldre byggnadsmaterial, fyllnadsmassor och mark. Markradon finns i Värmdö framför allt i de tre grusåsar som sträcker sig i nordväst-sydostlig riktning genom kommunen på Ingarö, Djurö/Stavsnäs och Sandhamn. Berggrunden i Värmdö består framför allt av gamla graniter och gnejser som är lågaktiva. Yngre graniter och pegmatiter med bitvis hög gammastrålning kan förekomma på Ormingelandet, vid kustavsnittet Torsby-Haghulta på Värmdö och på nordvästra Ingarölandet. Genom val av grundläggningsmetod och förebyggande åtgärder kan risk för radon minimeras. Radon kan förekomma i enskilda vattentäkter, men kan enkelt åtgärdas.

Riktvärden för radon i inomhusluft är 200 bq/kbm för både äldre och nyare bostäder samt lokaler. Grundvatten med mer än 1000 bq/kbm klassas som otjänligt.

Rekommendationer

- ❖ Förekomst av radon i äldre byggnader klarläggs genom mätning och åtgärdas vid behov.

- ❖ Vid byggnation inom riskområden, främst grusåsar bör radonsäkert byggande tillämpas om radon konstateras.
- ❖ Risk för radon beaktas och klarläggs vid bygglov för val av grundläggningsmetod.
- ❖ Vid ny samlad bebyggelse bör alltid en radonundersökning ske före byggande.

Buller

Översiktliga bullerberäkningar visar att biltrafiken är den vanligaste bullerkällan i Värmdö. Buller förekommer även kring vissa verksamheter som Myttinge skjutfält, helikopterplatser och Gustavsbergs fabriksområde. Även buller från båttrafiken kan vara ett problem på vissa platser inom kommunen. Färjornas lågfrekventa buller uppfattas ibland som mer störande än trafikbuller. Biltrafiken orsakar störningar för befintlig bebyggelse framför allt i Brunn längs Ingarövägen och från Ålstäket till Hemmesta längs Skärgårdsvägen samt för vissa områden längs väg 222 och 274. Det är ovanligt att Naturvårdsverkets riktvärden för högsta tillåtna bullernivå överskrids i kommunen.

Rekommendationer

- ❖ Ny bebyggelse utanför tätort lokaliseras till områden med buller under rekommenderade riktvärden.
- ❖ Riktvärden för buller bör inte överskridas vid ändrad användning av bebyggelse eller anläggningar.
- ❖ För bostadshus gäller riktvärdet 55 dBA mätt som ekvivalentvärde utomhus vid fasad och 30 dBA inomhus. Avstegsprincipen bör få tillämpas i tätort för ny bebyggelse som utformas med hänsyn till buller.

Skred, erosion, översvämning och höga vattenstånd

En översiktlig bedömning av skredrisker visar att det endast finns risk för skred i delar av Fagerdala och Fågelbro (Statens Geotekniska Institut 1996). Båda områdena är redan bebyggda.

Risken för erosion och höga flöden i vattendrag förväntas öka. Extrema nivåer väntas inträffa oftare i

samband med kraftiga regn. Så kallade hundraårsregn väntas inträffa oftare, bli tioårsregn. Riskerna är ändå måttliga i Värmdö för att andelen låglänta och erosionskänsliga områden är få i kommunen. Genom bra grundläggning och lokalt omhändertagande av dagvatten minimeras rasrisker.

Klimat- och sårbarhetsutredningen beräknar att nivån i norra Östersjön kan stiga med en knapp meter. Vintern 2006 steg vattennivån i Värmdö med 140 cm under en kort period till följd av starka vindar. I ett blötare och blåsigare klimat måste man räkna med att höga vattennivåer inträffar oftare med risk för omfattande skador på lågt placerade och sjönära anläggningar och byggnader. En annan negativ effekt att beakta är sämre avrinning i diken och kulvertar eller rent av bakflöden.

Rekommendationer

- ❖ Risker för översvämningar och skred ska beaktas i planering och tillståndsprovning.
- ❖ Byggnation på låglänta och kustnära leror bör föregås av geoteknisk undersökning.
- ❖ Ingen ny bebyggelse bör tillåtas mindre än två meter över medelvattennivån.

Markföroreningar

Områden är förorenade när mark eller grundvatten har så höga halter av ämnen att det finns risk för människors hälsa eller miljön. Markföroreningar förekommer på flera håll inom Värmdö kommun. Hamnområdet i Farstaviken är det mest förorenade området i kommunen. Länsstyrelsen har listat 37 områden till. Det är nerlagda deponier, deponier

i drift, bilskrotar, försvarsanläggningar, industriområden och träimpregneringsföretag. De allra flesta är klassade i lägsta riskklass, klass 4, som innebär liten risk. Endast två, en nedlagd deponi i Brunn och försvarets område i Myttinge tillhör riskklass 3, måttlig risk. Klassificeringen bygger på studier av arkivhandlingar. I vissa områden har även inspektioner på plats genomförts.

Försvarets övriga områden har inte undersökts av kommunen. Kommunen har inte tillsyn. Några av dessa bedöms vara förorenade och klassade i klass 3.

Det är i första hand verksamhetsutövarens och i andra hand markägarens ansvar att utreda och eventuellt sanera sin mark.

Rekommendationer

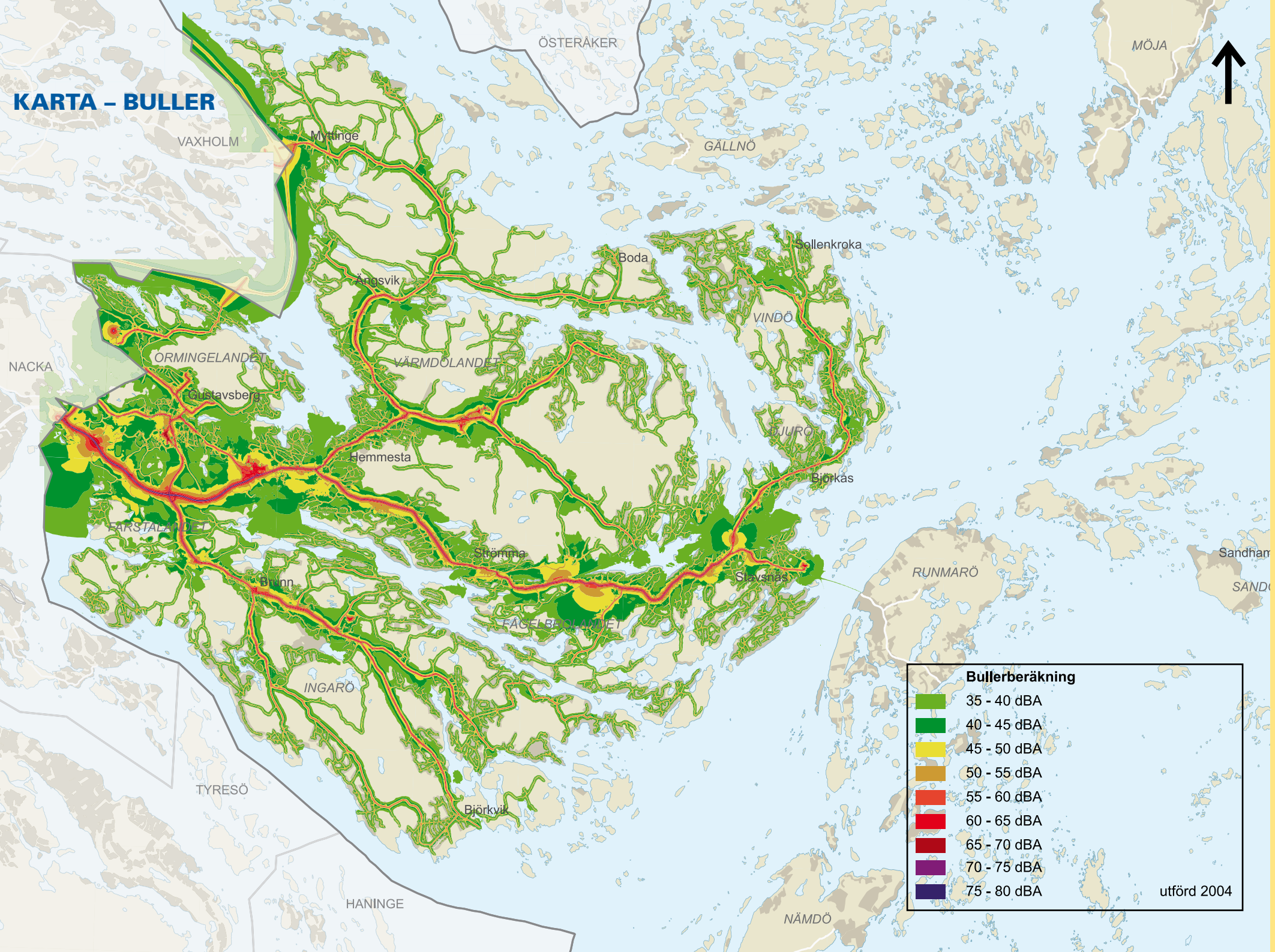
- ❖ Områden med risk för markförorening undersöks för att klarlägga typ och mängd av förorening i samband med detaljplanering eller bygglov.
- ❖ Sanering bör ske innan ny eller ändrad markanvändning tillåts inom områden med markföroreningar.

Luftföroreningar

Luftföroreningar är gränsöverskridande. Värmdö beräknas stå för endast 2–3 procent av Stockholms läns utsläpp av gaser som påverkar klimatet. De låga siffrorna beror på att Värmdö inte har industrier som genererar stora luftförorenande utsläpp och att sjöfarten genom kommunen inte är medräknad.

KARTA - BULLER

Trafikens luftföroreningar är ett av regionens största miljöproblem. På flera håll i regionen måste mängden av föroreningar minskas för att klara miljö kvalitetsnormerna. I kommunen överskrids inte normerna, men den betydande bilpendlingen och omfattande båttrafiken måste ändras för att minska föroreningarna. Katalysatorer påverkar, men förbränningen av fossila bränslen avgör luftkvaliteten och klimatpåverkan.

Miljö kvalitetsnormer finns för svaveldioxid, kvävedioxid, kväveoxid, bly, bensen, kolmonoxid samt partiklar. Gränsvärdena är beslutade av EU och införlivade i miljöbalken och plan- och bygglagen. Finns risk att värdena överskrids ska åtgärder vidtas. Planer och bygglov får inte medges där värden överskrids. Inom kommunen finns inga platser där miljö kvalitetsnormerna överskrids idag eller förväntas göra det som en konsekvens av översiktsplanens inriktning.

Möjligheterna till fjärrvärme är mindre i Värmdö då en stor del av befolkningen bor i egna hus utanför tätorterna. Hus uppvärmda med el i kombination med vedeldning är vanligt. Elförbrukning per capita ligger därför över riksgenomsnittet.

Rekommendationer

- ❖ Ny bebyggelse ska lokaliseras i lägen där tillgången till kollektivtrafik är bra i syfte att minimera utsläpp från biltrafik.
- ❖ Energieffektivisering bör öka liksom användning av förnybara bränslen.
- ❖ Motorer på båtar och arbetsredskap bör miljöanpassas.

Skyddsavstånd till verksamheter

Vid planläggning och tillståndsprövning av bebyggelse intill vissa verksamheter bör skyddszoner tillämpas av säkerhets- och hälsoskäl. Zonerna bör anges i planerna. Riktvärden finns i Boverkets allmänna råd Plats för arbete.

AB Gustavsberg använder gasol i brännugnarna. Kring fabriken gasoltank råder ett säkerhetsavstånd till bostäder på cirka 100 meter. Problemet med skyddsavstånd löses i samband med att området omdanas. Vid Ekvallen finns en ammoniak-tank.

Djurhållning kan leda till störningar i form av lukt och buller. Hälsoriskerna på grund av allergener gör att skyddsavstånd ska eftersträvas intill bostäder, skolor eller övriga allmänna platser där folk normalt vistas dagligen.

Kring skjutbanor, motorcrossbanor med mera som orsakar buller bör avstånd baseras på bullerberäkningar och gällande riktvärden.

Rekommendationer

- ❖ Kring verksamheter med små risker eller enstaka hästar bör 50 meter zon avsättas.
- ❖ Kring verksamheter med viss risk, bensinstationer, stall med mera bör 100–200 meter tillämpas.
- ❖ Kring verksamheter med risk som reningsverk och djuranläggningar bör 200–300 meter tillämpas.
- ❖ Kring verksamheter med betydande risk för fara, lukt och buller bör 500 meter eller mer tillämpas.

Transport av farligt gods

Den västra delen av väg 222 klassas av Länsstyrelsen som primär transportled för farligt gods. Väg 222 öster om Mörtån och väg 274 från Ålstäket till Stenslätten klassas som sekundära transportleder.

De primära lederna bildar huvudvägnät för genomfartstrafik och ska så långt som möjligt utnyttjas för transporter av farligt gods. De sekundära lederna är avsedda för lokala transporter. Gustavsbergsvägen mellan Ingaröavfarten och Gustavsbergs VVS är sekundär transportled för farligt gods.

Vid planering av ny bebyggelse eller verksamheter vid vägar med transporter för farligt gods ska en riskanalys utföras.

Länsstyrelsen har rekommendationer för planering kring vägar med transporter av farligt gods. Volym och tidpunkt för transporter, topografi med mera kan påverka skyddsavstånden.

Rekommendationer

- ❖ En 25 meter bred byggnadsfri zon bör lämnas närmast transportled med farligt gods.
- ❖ Tät kontorsbebyggelse bör undvikas närmare än 40 meter från väggkant.
- ❖ Sammanhållen bostadsbebyggelse och personintensiva verksamheter bör undvikas närmare än 75 meter från väggkant till primär led.
- ❖ Kortare avstånd kan accepteras i undantagsfall.

Elektriska och magnetiska fält

Inom kommunen finns mest kraftledningar på högst 70kV. Nya ledningar på 220 kV kommer att dras fram till ett nytt ställverk vid Ekobacken i Gustavsberg. I kommunen finns ett 40-tal 3G-mast. Generellt gäller att man bör minska exponeringen mot starka fält. Strålsäkerhetsmyndigheten och Socialstyrelsen anger riktvärden.

Rekommendationer

- ❖ Skyddsavstånd till 220 kV-ledningar bör vara 25 meter.

Algblomning

Förekomsten av giftproducerade alger ökar med ökade halter av näringsämnen i vattnet. Cyanobakterier (tidigare kallad blågrönalger) är giftproducerande och en riskfaktor i samband med blomningen. Algblomning kan förekomma i sötvatten och havsvatten under högsommaren (juli – augusti) och under hösten.

Rekommendationer

- ❖ Provtas vid allmänna badplatser och allmänhet informeras vid misstanke om algblomning.

Avsaltat havsvatten

Avsaltningsanläggningar bör konstrueras så att risken för toxiner vid algblomning undviks. Med dubbla system där grundvatten används för human-konsumtion minskar risken för problem vid algblomning.

Avsaltat vatten får inte pumpas in i brunnar. Det kan finnas risker med att tillföra avsaltat vatten till grundvattenmagasinen.

Marinanknutna verksamheter

Vid båthamnar och varv hanteras kemikalier och drivmedel som kan läcka ut i mark och vatten. Ofta har anläggningarna funnits på samma plats under lång tid vilket medför att bottensediment och mark innehåller miljögifter i skiftande grad.

Rekommendationer

- ❖ Risk för spridning av föroreningar bör kartläggas vid grävning och muddring.
- ❖ Mottagningsanordningar bör ordnas för kemikalier, oljor, avfall och avloppsvatten från båtar.
- ❖ Miljövänliga alternativ med bottentvättar och nyare typer av drivmedel bör främjas.

Samhällsskydd och beredskap

Kommunen ingår i ett regionalt brandförsvaret. Räddningsstyrkan i Värmdö är placerad vid räddningsstationen i Mölnvik. Dessutom finns räddningsvårn på Djurö, Svartsö, Norra Stavsudda, Möja, Sandhamn, Runmarö och Nämndö. Ny brandstation föreslås anläggas på Djurö i anslutning till Kustbevakningens anläggning.

Ambulansverksamheten i Stockholms län har sin landningsplats för helikoptrar i Mölnvik. Anläggningen bör flyttas till Myttinge på norra Värmdö och samordnas med polisens och sjöräddningens helikoptertjänst när en ny helikopterflygplats är byggd.

Rekommendationer

- ❖ För bebyggelse och anläggningar som inte kan nås inom 30 minuter av räddningstjänsten bör extra skyddsåtgärder vidtas.
- ❖ Samhällsskydd och beredskap ska beaktas i all planering och tillståndsgivning.

